

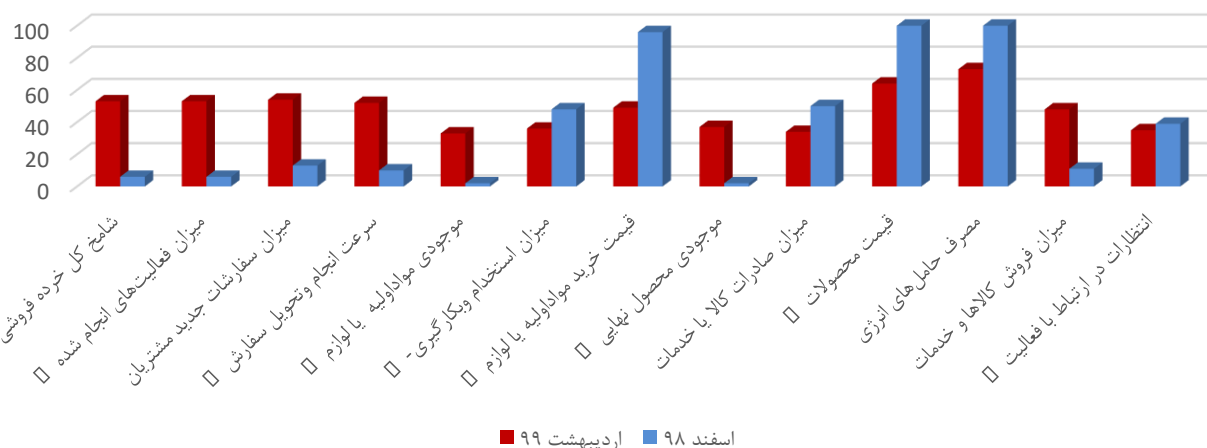
گزارش دوره اول طرح شاخص مدیران خرید (PMI) خرده فروشی - اردیبهشت ۱۳۹۹

شامخ اردیبهشت ۱۳۹۹ ← ۵۳/۰۱

چکیده:

- عدد شامخ کل (۵۳/۰۱)، نشان دهنده بهبود حداکثری وضعیت بخش خرده فروشی در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به ماه اسفند ۱۳۹۸ است.
- شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان (۰/۵۴) در اردیبهشت، بیشترین میزان شاخص در بین ۵ مولفه اصلی شامخ بوده است.
- شاخص موجودی مواد اولیه و یا لوازم خریداری شده (۰/۳۳) در اردیبهشت، کمترین مقدار شاخص در بین ۵ مولفه اصلی شامخ بوده است.
- شاخص میزان فعالیت های انجام شده (تولید، ارائه خدمات و ...) و هم چنین شاخص میزان فروش کالا و خدمات که بعنوان اصلی ترین مولفه های بخش خرده فروشی سنجیده می شود با میانگین (۵۰/۵۰) مبین حرکت به سمت رونق این بخش است.

مولفه های شامخ خرده فروشی در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ نسبت به ماه اسفند ۱۳۹۸

معرفی طرح شامخ (شاخص مدیران خرید):

از میان شاخص‌های متنوع و گوناگون اقتصادی که توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی انتشار می‌یابند، شاخص PMI (Purchasing Manager's Index) که در فارسی به اختصار "شامخ" نامگذاری شده است، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی است که مورد پذیرش اکثر کشورهای توسعه‌یافته قرار دارد. در حال حاضر شاخص شامخ برای حدود ۲۹۰۰۰ بنگاه بخش خصوصی در بیش از ۴۰ کشور دنیا محاسبه و منتشر می‌شود. در ایران نیز اجرای این طرح توسط اتاق بازرگانی ایران در بخش صنعت از مهرماه سال ۹۷ آغاز گردید. اتاق تعاون ایران نیز از مهرماه سال ۱۳۹۸ به محاسبه بخش ساختمان پرداخته است. نتایج این شاخص که بر اساس پایش پرسشنامه‌ای به دست می‌آید، بینش آنی و تصویر سریعی از شرایط اقتصاد کلان به‌ویژه وضعیت رونق و رکود در بخش‌های ساختمان، صنعت و خدمات ارائه می‌دهد. ویژگی‌های این شاخص عبارتند از:

- داده‌های شامخ به صورت ماهانه در روزهای ابتدایی ماه و پیش از انتشار داده‌های رسمی منتشر می‌شود.
- شامخ، امکان مقایسه مستقیم بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه از طریق تولید داده‌های استاندارد شده را فراهم می‌سازد.
- داده‌ها در شامخ بر اساس مستندات واقعی کسب‌وکارها و نه بر اساس نظرات شخصی و حدس مدیران جمع‌آوری می‌شوند.
- به‌صورت مستمر و دقیق توسط بازارهای مالی، بانک‌های مرکزی، مراکز تصمیم‌گیری اقتصادی و رسانه‌ها در جهان پیگیری می‌شود.

در طرح شامخ، از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود به ۱۲ پرسش مطرح‌شده در قالب سه معیار وضعیت نسبت به ماه پیش (بهرتر شده، بدتر شده و یا تغییری نکرده است)، پاسخ دهند. در صورت انتخاب گزینه بیشتر از ماه قبل: عدد ۱، گزینه بدون تغییر: عدد ۵/۰ و گزینه کمتر از ماه قبل: عدد صفر برای آن پرسش ثبت می‌شود. مجموع حاصل ضرب درصد پاسخگویان به هریک از گزینه‌ها در عدد همان گزینه، مبین عدد شامخ در آن پرسش است. در نهایت معیار سنجش این شاخص عددی بین ۰ تا ۱۰۰ است. عدد ۰ و ۱۰۰ به ترتیب به معنای آن است که ۱۰۰ درصد پاسخگویان گزینه "بدتر شده است" و "بهرتر شده است" را انتخاب نموده‌اند، عدد ۵۰ نشان‌دهنده عدم تغییر وضعیت نسبت به ماه قبل، بالای ۵۰ نشانه بهبود وضعیت نسبت به ماه قبل و زیر ۵۰ به معنای بدتر شدن وضعیت نسبت به ماه قبل است. بر این اساس، چنانچه عدد محاسبه‌شده زیر ۵۰ باشد، اما از عدد محاسبه‌شده ماه قبل بیشتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بدتر شدن وضعیت، کاهش یافته است. در مقابل، چنانچه عدد محاسبه‌شده بالای ۵۰ باشد اما از عدد ماه قبل کمتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بهبود وضعیت در مقایسه با ماه قبل، کاهش یافته است.

اتاق اصناف ایران برای نخستین بار در کشور از اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به اجرای طرح شامخ بخش خرده فروشی اقدام نموده که نتیجه آن بصورت ماهانه توسط معاونت اقتصادی و برنامه ریزی اتاق اصناف ایران منتشر خواهد شد. در همین راستا محاسبه شامخ ترکیبی کل اقتصاد، با همکاری سه اتاق بازرگانی، تعاون و اصناف در حال انجام است.

بررسی اجمالی نتایج بخش خرده فروشی:

در محاسبه عدد شامخ بخش خرده فروشی با توجه به گستردگی واحدهای صنفی در سراسر کشور و هم چنین تعدد رسته ها در بخش خرده فروشی (تعدادا کل واحدهای صنفی دارای پروانه کسب در چهار زیر مجموعه تولیدی، خدمات فنی، توزیعی و خدماتی معادل ۲.۷۵۸.۵۲۷ واحد که از این تعداد، حدود ۱.۳۴۵.۸۷۶ واحد مربوط به واحدهای توزیعی اعم از خرده و عمده فروشی می باشد.) با این اوصاف در مرحله اول صرفاً واحدهای خرده فروشی که ذیل اتحادیه کشوری فروشگاههای زنجیره ای مشغول به فعالیت هستند بصورت پایلوت مورد آمارگیری قرار گرفته و پاسخ ها از دفاتر مرکزی این فروشگاهها اخذ شده است.

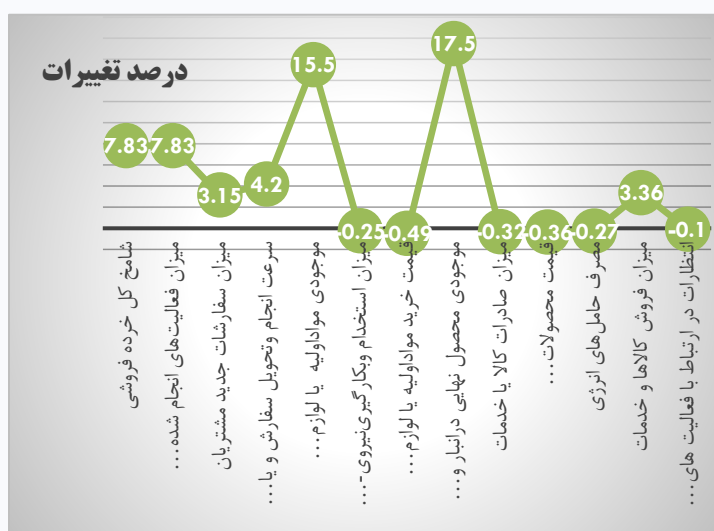
با عنایت به اینکه پرسش اول بالاترین تاثیر را در معیار سنجش کل دارا بوده و بر اساس مطالعات صورت گرفته، رویکرد بکار رفته در محاسبه شاخص کل خرده فروشی برخی دیگر از کشورها نیز موید این مطلب است؛ لذا عدد شامخ کل برابر با عدد شامخ پرسش اول در نظر گرفته شده است.

جدول ۱: مولفه های شامخ خرده فروشی در اردیبهشت ماه ۹۹ و میزان تغییرات آن‌ها نسبت به ماه اسفند ۹۸

شاخص	اردیبهشت ۹۹	اسفند ۹۸	درصد تغییرات
شامخ کل خرده فروشی	۵۳	۶	۷.۸۳
میزان فعالیت‌های انجام شده (تولید، ارائه خدمات و...)	۵۳	۶	۷.۸۳
میزان سفارشات جدید مشتریان	۵۴	۱۳	۳.۱۵
سرعت انجام و تحویل سفارش و یا فرآیند کار	۵۲	۱۰	۴.۲۰
موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	۳۳	۲	۱۵.۵۰
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۳۶	۴۸	-۰.۲۵
قیمت خرید مواد اولیه یا لوازم مورد نیاز	۴۹	۹۶	-۰.۴۹
موجودی محصول نهایی در انبار و یا کارهای معوق و ناتمام	۳۷	۲	۱۷.۵۰
میزان صادرات کالا یا خدمات	۳۴	۵۰	-۰.۳۲
قیمت محصولات تولید شده (خدمات ارائه شده)	۶۴	۱۰۰	-۰.۳۶
مصرف حامل‌های انرژی	۷۳	۱۰۰	-۰.۲۷
میزان فروش کالاها و خدمات	۴۸	۱۱	۳.۲۶
انتظارات در ارتباط با فعالیت های شرکت در ماه آینده	۳۵	۳۹	-۰.۱۰

گروههای کالایی زیر مجموعه اتحادیه کشوری فروشگاههای زنجیره ای:

- گروه خواروبار فروشی، کالاهای سوپرمارکتی، لوازم آرایشی و بهداشتی، لوازم خرازی
- گروه پوشاک
- گروه انواع نان و شیرینی
- گروه لوازم خانگی، میز و مبلمان و کالای خواب، دکوراسیون و تزئینات
- گروه انواع مصنوعات چرمی، مصنوعات مطلا و زینت آلات، عطر و ادکلن
- گروه محصولات فرهنگی
- گروه لوازم و تجهیزات آشپزخانه
- گروه جهیزیه و لوازم خانگی برقی و گازی
- گروه تالار، رستوران، سلف سرویس، سفره خانه، فست فود
- گروه فروش خودرو و خدمات پس از فروش
- گروه نساجی، فرش و موکت
- گروه انواع لوازم الکترونیکی، صوتی و تصویری، رایانه، تبلت، انواع گوشی
- سایر گروههای کالایی

تحلیل شامخ بخش خرده فروشی در اردیبهشت ماه ۹۹:

اصناف و بازاریان همواره به عنوان قشری از جامعه شناخته می شوند که در بستر تحولات اقتصادی و اجتماعی جایگاه و کارکرد گسترده و در عین حال موثری در حوزه های مختلف داشته اند. در اقتصاد ایران بخش توزیعی اصناف بعنوان آخرین حلقه اقتصادی اهمیت ویژه ای در رشد و پویایی اقتصاد کشور داشته و به دلیل گستردگی ارتباط مستقیم با آحاد مردم به مثابه قلب اقتصادی - اجتماعی جامعه عمل می نماید.

بخش خرده فروشی اصناف که از آن بعنوان نظام توزیع یاد می شود، حلقه واسط بین تولیدکنندگان (واردکنندگان) و مصرف کنندگان می باشد. به همین دلیل چنانچه کوچکترین خللی (چه از سمت عرضه و چه از سمت تقاضا) در زنجیره ارزش محصول رخ دهد، این بخش (اصناف) بیشترین عکس العمل را نشان خواهد داد. از ابتدای اسفندماه سال ۱۳۹۸ با شیوع ویروس کرونا، شاهد تاثیر بحران کرونا بر اقتصاد جهانی بوده ایم و به تبع آن اقتصاد ایران از این قاعده مستثنی نبوده و بخش اصناف که در شرایط قبل هم در رکود قرار گرفته بود و نیازمند فروش پایان سال برای جبران هزینه های خود بود. رکود بی سابقه ای را در آخرسال تجربه کردند. گزارش اسفند و عدد شامخ (۶) به خوبی این رکود را نشان داده و بر اساس بررسی کارشناسی اتاق اصناف ایران ۵۷ گروه کالایی (معادل ۱.۴۳۳.۲۷۱ واحد صنفی) بعلت شیوع ویروس کرونا آسیب جدی دیده اند. در شرایط اوج بحران و بنابر دستور ستاد ملی مقابله با کرونا، صنوف پرخطر از روزهای پایانی سال ۱۳۹۸ لغایت ۲۳ فروردین ۱۳۹۹ تعطیل بوده و بعد از بازگشایی نیز با اعمال محدودیت هایی نظیر کاهش ساعت کاری و رعایت فاصله گذاری اجتماعی و پروتکل های بهداشتی، هم چنان شاهد رکود و بی رونقی واحدها بوده ایم.

جهش عدد شامخ خرده فروشی در اردیبهشت، با اختلاف چشمگیر نسبت به اسفند سال گذشته به خوبی بیانگر این مهم است که بعد از گذشت ۲ ماه قرنطینه، و انباشت تقاضا به اوج خود رسید و شاهد رونق نسبی در میزان فروش و ارائه خدمات فروشگاهها علی الخصوص در بخش مواد خوراکی بودیم که در این شرایط خوشبختانه عدد شاخص میزان سفارشات جدید و مواد اولیه نسبت به ماه قبل، افزایش یافت.

نکته قابل توجه دیگر در خصوص میزان صادرات کالا و خدمات است که در اردیبهشت ۹۹ نسبت به اسفند ۹۸ کاهش داشته و این امر متأثر از عوامل مختلفی است نظیر بسته شدن مرزها، شدت تحریم ها، افزایش تقاضای داخلی، نوسانات نرخ ارز و بی ثباتی بازار، و ... بوده است.

➤ کاربران، ذینفعان و محققین محترم می توانند با مراجعه به سایت اتاق اصناف ایران به نشانی www.otaghasnafeiran به نسخه الکترونیکی این گزارش دست یابند.